

Халқ сўзи

Ўзбекистон —
Келажаги
Буюк
Давлат

2023 йил — ИНСОНГА ЭЪТИБОР ВА СИФАТЛИ ТАЪЛИМ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • WWW.XS.UZ • E-mail: Info@xs.uz • 2023 йил 22 ноябрь, № 248 (8591)

Чоршанба Сайтимизга ўтиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

Кўп қиррали ҳамкорликни кенгайтириш режалари муҳокама қилинди

21 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Корея Республикаси Президенти Юн Сок Ёль билан телефон орқали мулоқоти бўлиб ўтди.

Ўзбекистон билан Жанубий Корея ўртасидаги дўстлик ва алоҳида стратегик шериклик муносабатларини янада ривожлантириш ҳамда кўп қиррали ҳамкорликни кенгайтиришнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Икки мамлакат етакчиларининг жорий йил сентябрь ойида Нью-Йорк шаҳрида БМТ Бош Ассамблеяси йиғилиши доирасида ўтган учрашувида эришилган келишувларни амалга оширишга алоҳида эътибор қаратилди.

Турли ҳамкорлик форматларида фаол мулоқот ва алмашувларни давом эттириш муҳимлиги қайд этилди.

Етакчи компанияларнинг кооперация лойиҳаларини жадаллаштириш ҳамда Жанубий Кореянинг банк-молия институтлари билан янги шериклик дастурини шакллантиришдан манфаатдорлик билдирилди.

Қўшма Ҳуқуматлараро қўмитанинг навбатдаги йиғилишини жорий йил охиригача ўтказишга келишиб олинди.

Ўзбекистон Республикаси ва Корея Республикаси Президентлари бўлажак олий даражадаги тадбирлар режасини ҳам кўриб чиқдилар.

ЕР РЕСУРСЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ БЎЙИЧА ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 21 ноябрь куни ер ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ер ҳисобини юритиш ҳамда кадастр хизматларининг сифатини яхшилаш масалалари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Худудлардаги иқтисодий ўсиш, озиқ-овқат хавфсизлиги, иш ўринлари ва инвестиция оқими, аввало, ерга боғлиқ. Охириги уч йилда рақамлаштириш ҳисобига 40 миллион гектар ёки жами ерларнинг 90 фоизи кадастрда давлат рўйхатидан ўтказилган.

Шу билан бирга, 44 миллион 800 минг гектар ер майдони, 8 миллион 300 мингта бино ва иншоотнинг мулк сифатидаги бозор баҳоси ҳисобланмаган. Хозирда мавжуд бино ва иншоотларнинг шартли кадастр қиймати 70 миллиард долларни ташкил қилади. Аслида, уларнинг ҳақиқий бозор баҳоси бундан камида 4-5 баробар кўп. Бунга ернинг бозор қиймати ҳам қўшилса, катта "иқтисодий актив" бўлади.

Соҳада замонавий аэрофотокамера ва дронлар қўлланаётгани натижада кўп захиралар аниқланмоқда. Масалан, Қарши туманида экин ерлари 45 минг гектар деб кўрсатиб келинаётган бўлса-да, ҳисоботда яйлов бўлиб турган 5 минг 100 гектар майдон ҳам аслида сугориладиган ер эканлиги аниқланди. Бу бюджетга қанча тушуи, қанча иш ўрни ва даромад йўқотиляпти, дегани.

Умуман олганда, қишлоқ хўжалигида 286 минг гектар ернинг ҳуқуқ белгиланган ҳужжатлари тўлиқ эмас. Доимий фойдаланиш учун ажратилган 460 минг гектар ернинг ҳуқуқий мақоми аниқ эмас. 159 минг гектар ернинг ҳужжатдаги ва амалдаги майдони бир-биридан фарқ қилади.

Оқибатда, жами 900 минг гектардан зиёд қишлоқ хўжалиги ерлари кадастр рўйхатидан ўтмасдан турибди. Кадастри йўқлиги сабабли уларни такрорий экинлар учун расман иккиламчи ижарага бериш имкони бўлмапти. Булар туфайли камида 300 минг иш ўрни, такрорий экиндан олинаётган маҳсулот ҳамда норасмий ижаранинг ҳисоби юритилмаяпти.

Шу боис бундай ерлар самарадорлигини ўрғаниш вазифаси қўйилди. Агар деҳқон ва фермерлар ердан

унумли фойдаланаётган бўлса, улар билан ижара шартномаси тузилади ва кадастр рўйхатига олинади. Аксинча, оқилона ишлатилмаётган ерлар ҳокимлик захирасига қайтарилди.

Мутасадди вазирликларга ушбу тизимни амалиётга жорий қилиш, келгуси йил аэросуратга олиш ва қишлоқ хўжалиги ерлари кадастрини тўлиқ яқунлаш бўйича топшириқлар берилди.

Давлатимиз раҳбари ўтган ҳафтада Сурхондарёга ташрифи чоғида экспорт боп сабзавотлар экиш имкониятларини айтган эди. Худудларда бундан илҳомланган мутахассислар муаммоларини ўрғаниш маркази мутасаддилари маълумотларига қараганда, охириги бир йилда мамлакатимизда автотранспорт воситалари сонини икки бараварга ошган. 2021 йилда пойтахтимизда 45 минг янги автомобиль рўйхатга олинган

бўлса, 2022 йилда бу кўрсаткич 76 мингта ташкил этган. Жорий йилда бу рақам янада ошиши тахмин қилинмоқда. Фақатгина Тошкентнинг ўзида рўйхатга олинган жами автомобиллар қарийб миллионга яқинлашиб қолди.

Бундан ташқари, вилоятлардан пойтахтимизга ҳар кун кириб-чиқадиган автомобиллар сонини 160 мингдан 300 минггача етмоқда. Улардан 7 мингдан ортиқроғи юк машиналари ҳисобланади. Мана шу

омилар ва Бўстонлик ҳамда Паркент туманларига бораётган сайёҳлар сонини аввалги йиллардагига қараганда бир неча баробар кўпайиши туфайли Янги Ўзбекистон жами автомобиллар қарийб миллионга яқинлашиб қолди.

Шундан келиб чиқиб, бу йўллар кесимида транспорт боғламаси кўриши режалаштирилган. Лойиҳага кўра, бу ерда 1 та кўприк, 3 та туннель, 4 тадан айланма ва қўшимча

йўллар барпо этилади. Буларнинг эвазига чорража биронта ҳам светофорсиз — "яшил чорража" бўлади. Бу қулайлик натижада ҳайдовчи ва йўловчиларнинг вақти ҳозиргига нисбатан 20 — 30 дақиқача тежалди, ҳаракат хавфсизлиги ошди. Мазкур кесимга келажақда Янги Тошкент шаҳрига олиб борадиган асосий йўл бўлишини инобатга олсак, унинг аҳамияти янада ошди.

Ўтган ҳафта якунида Президентимиз Тошкент шаҳрининг Мирзо Улуғбек ва Яшнобод туманларига ташриф буюриб, спорт ва транспорт инфратузилмаси объектларининг қурилишини кўздан кечирди. Давлатимиз раҳбарига намойиш этилган лойиҳалар ичида, айниқса, Янги Ўзбекистон кўчаси ва "4R12" магистраль йўли кесилишида қуриладиган йўл-тўқаткич лойиҳаси кўпчилиқда қизиқиш уйғотди.

Инфратузилма

бу бежиз эмас, албатта. Кейинги йилларда мамлакатимизнинг йirik шахарлари, айниқса, пойтахтда транспорт ҳаракатини тартибга солиш масаласи долзарб бўлиб турибди. Йўл ҳаракати хавфсизлиги муаммоларини ўрғаниш маркази мутасаддилари маълумотларига қараганда, охириги бир йилда мамлакатимизда автотранспорт воситалари сонини икки бараварга ошган. 2021 йилда пойтахтимизда 45 минг янги автомобиль рўйхатга олинган

бўлса, 2022 йилда бу кўрсаткич 76 мингта ташкил этган. Жорий йилда бу рақам янада ошиши тахмин қилинмоқда. Фақатгина Тошкентнинг ўзида рўйхатга олинган жами автомобиллар қарийб миллионга яқинлашиб қолди.

Бундан ташқари, вилоятлардан пойтахтимизга ҳар кун кириб-чиқадиган автомобиллар сонини 160 мингдан 300 минггача етмоқда. Улардан 7 мингдан ортиқроғи юк машиналари ҳисобланади. Мана шу

омилар ва Бўстонлик ҳамда Паркент туманларига бораётган сайёҳлар сонини аввалги йиллардагига қараганда бир неча баробар кўпайиши туфайли Янги Ўзбекистон жами автомобиллар қарийб миллионга яқинлашиб қолди.

Шундан келиб чиқиб, бу йўллар кесимида транспорт боғламаси кўриши режалаштирилган. Лойиҳага кўра, бу ерда 1 та кўприк, 3 та туннель, 4 тадан айланма ва қўшимча

йўллар барпо этилади. Буларнинг эвазига чорража биронта ҳам светофорсиз — "яшил чорража" бўлади. Бу қулайлик натижада ҳайдовчи ва йўловчиларнинг вақти ҳозиргига нисбатан 20 — 30 дақиқача тежалди, ҳаракат хавфсизлиги ошди. Мазкур кесимга келажақда Янги Тошкент шаҳрига олиб борадиган асосий йўл бўлишини инобатга олсак, унинг аҳамияти янада ошди.

Мулоқот

ЎЗБЕКИСТОН БУТУН ДУНЁ МУСУЛМОНЛАРИ УЧУН КАТТА АҲАМИЯТГА ЭГА

Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоева Муслмон оқсоқоллар кенгаши бош котиби Мухаммад Абдусалом билан музокара ўтказди.

Муслмон оқсоқоллар кенгаши билан кенг қўламли алоқаларни мустаҳкамлаш, диний бағрикенглик ҳамда анъанавий ислом қадриятларини мустаҳкамлаш борасида ҳамкорликни кенгайтириш масалалари атрафлича муҳокама қилинди.

Ўз навбатида, мамлакатимизда Президентимиз бошчилигида маърифат ва диний бағрикенглик масалаларига алоҳида эътибор берилётгани, сўнгги етти йилда соҳа бўйича 50 дан ортиқ конун ҳужжатлари қабул қилингани айтиб ўтилди. Аини чоғда Ўзбекистоннинг миллатлараро ва конфессиялараро товулиқни ўрнатish сисёати Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва бошқа халқаро

ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларга тўла мос келиши қайд этилди. Маълумот ўрнида айтиш жоизки, юртимизда турли миллат ва дин вакиллари ўз салоҳиятини тўлақонли юзага чиқариши ҳамда уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш учун конституциявий кафолат таъминланган. Шу боис ҳам бугун Ўзбекистон муслмонлари идораси, унинг худудлардаги вакилликлари, 3 та олий ва 10 та ўрта махсус таълим муассасаси ҳамда 16 та конфессияга тегишли 2300 дан ортиқ диний ташкилотлар мамлакатимизда эмин-эркин фаолият юритиб келмоқда.

Суҳбат давомида Мухаммад Абдусалом Ўзбекистон Президентининг БМТ Бош Ассамблеясининг "Маърифат ва диний бағрикенглик" махсус резолюциясини қабул қилиш таъбибуи халқаро майдонда ҳам эътироф этилаётгани, ҳужжат шу йўналишдаги савий-ҳаракатларни бирлаштиришга туртки берганлигини алоҳида таъкидлади.

Ўзбекистоннинг бутун дунё муслмонлари учун жуда катта аҳамиятга эга экани, ушбу заминда етишиб чиққан олимлар нафақат муслмон олами, балки бутун дунё учун катта илмий мерос қолдиргани ҳам ургуланди.

Учрашув якунида ўзаро алоқаларни янада кенгайтириш, делегациялар ташрифларини амалга ошириш ҳамда биргаликда турли илмий ва амалий тадбирларни ташкил этишга келишиб олинди.

Учрашув якунида ўзаро алоқаларни янада кенгайтириш, делегациялар ташрифларини амалга ошириш ҳамда биргаликда турли илмий ва амалий тадбирларни ташкил этишга келишиб олинди.

Ўзбекистоннинг БМТ Бош Ассамблеясининг "Маърифат ва диний бағрикенглик" махсус резолюциясини қабул қилиш таъбибуи халқаро майдонда ҳам эътироф этилаётгани, ҳужжат шу йўналишдаги савий-ҳаракатларни бирлаштиришга туртки берганлигини алоҳида таъкидлади.

Ўзбекистоннинг бутун дунё муслмонлари учун жуда катта аҳамиятга эга экани, ушбу заминда етишиб чиққан олимлар нафақат муслмон олами, балки бутун дунё учун катта илмий мерос қолдиргани ҳам ургуланди.

Учрашув якунида ўзаро алоқаларни янада кенгайтириш, делегациялар ташрифларини амалга ошириш ҳамда биргаликда турли илмий ва амалий тадбирларни ташкил этишга келишиб олинди.

Учрашув якунида ўзаро алоқаларни янада кенгайтириш, делегациялар ташрифларини амалга ошириш ҳамда биргаликда турли илмий ва амалий тадбирларни ташкил этишга келишиб олинди.

«Халқ сўзи».

ВАКИЛЛАРИМИЗ СКАНДИНАВИЯ ДАВЛАТЛАРИДАГИ ОЗИҚ-ОВҚАТ ЯРМАРКАСИДА ҚАТНАШДИ

Юртимиз маҳсулотларини Европанинг 20 га яқин давлатларига экспорт қилиш бўйича дастлабки келишувларга эришилди.

Кўргазма

15-16 ноябрь кунлари Швециянинг Мальмё шаҳрида бўлиб ўтган Скандинавиядаги энг йirik органик маҳсулотлар ярмаркаси — "Nordic Organic Food Fair" кўргазмасида Ўзбекистон вакиллари ҳам қатнашди.

Элчихона томонидан уюштирилган миллий бўлмада Ўзбекистоннинг "Global Export Company" компанияси мамлакатимиз заминидан етиштирилган органик қурилган мевалар ҳамда дуккакли маҳсулотларини намойиш қилди.

"Nordic Organic Food Fair" ҳар йили ўтказиб келинадиган ярмарка бўлиб, органик сертификатига эга ранг-баранг озиқ-овқат маҳсулотлари ва ичимликлар унинг пештахталаридан жой олади.

Ушбу халқаро тадбир чоғида "Global Export Company"

МЧЖ Европанинг йигирмага яқин мамлакатлари, шу жумладан, Швеция, Норвегия ва Дания компаниялари билан Ўзбек маҳсулотлари экспорти бўйича дастлабки келишувларга эришди.

Шунингдек, мамлакатимиз элчихонаси ва "Nordic Organic Food Fair" ташкилотчилари ўртасида ушбу кўргазманинг 2024 йил 9-10 октябрь кунлари Стокгольмда ўтказиладиган навбатдаги тадбирида ҳам Ўзбекистон вакиллари иштирок этиши юзасидан келишувга эришилди.

«Дунё» АА. Стокгольм.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ВА ХАЛҚИМИЗ ФАРОВОНЛИГИ КАФОЛАТИ

Кеча Олий Мажлис Қонунчилик палатасида навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда "2024 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида"ги, шунингдек, "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳалари иккинчи ўқишда батафсил кўриб чиқилди. Депутатлар қонун лойиҳалари муҳокамаларида асосий эътиборни ушбу ҳужжатларда мамлакат иқтисодий барқарорлиги, аҳоли фаровонлиги, ёш авлод камолоти, оналик ва болалик ижтимоий ҳимояси, қолаверса, атроф-муҳит муҳофазаси қай даражада акс этганига оид масалаларга қаратдилар.

Давлат бюджетига даромадларни оширишга алоҳида эътибор қаратилади

"2024 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида"ги қонун лойиҳаси муҳокама-сида таъкидланганидек, Давлат бюджети тўғрисидаги қонун лойиҳасининг кўриб чиқилиши олдинги йиллардагидан тубдан фарқ қилди. Хусусан, маъсул кўмида томонидан ўтказилган йиғилишларда, сиёсий партияларнинг фракцияларидаги муҳокамада депутатлар фаол иштирок этди. Ҳуқумат идоралари ва вазирликлар ҳам муҳокама-ларга маъсуллик билан ёндашди. Йиғилишларда депутатлар томонидан 100 дан ортиқ саволлар берилиб, тегишли вазирлик ва идоралар томонидан батафсил жавоблар олинди.

Мажлисда Давлат бюджетининг ва давлат мақсади жамғармалари бюджетларининг даромадлари ва харажатлари, маҳаллий бюджетлар ва давлат мақсади жамғармаларига оид лойиҳада кўзда тутилган тадбирлар, уларни молиялаштириш манбаларига доир маълумотлар чуқур таҳлил қилинганлиги алоҳида эътибор қаратилди. Маъсул кўмида томонидан қонун лойиҳасини иккинчи ўқишга тайёрлашда унинг тегишли моддаларида акс эттирилган нормалар Президент Фармон ва қарорлари ҳамда Ҳуқумат қарорлари билан уйғунлиги ва асосланганлиги ўрганилган. Шунингдек, "Ўзбекистон — 2030" стратегиясида кўзда тутилган мақсад ва вазифаларни амалга оширишда 2024 йилда белгиланган тадбирларни молиялаштириш масалаларига аниқлик киритилган.

«Дунё» АА. Стокгольм.

МЕТРОПОЛИТЕНДА ХИЗМАТЛАР СИФАТИНИ ОШИРИШ БЎЙИЧА ТАКЛИФЛАР ТАҚДИМОТ ҚИЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 21 ноябрь куни Тошкент метрополитенида хизматлар сифатини ошириш чора-тадбирлари бўйича тақдимот билан танишди.

Сўнгги йилларда метрополитен камровини кенгайтириш мақсадида қўшимча 32 километр йўл қурилди, 21 та янги станция ишга туширилди. 15 та замонавий метро поездлари олиб келинди. Янги йўналишлар пойтахтимизнинг Яшнобод, Миробод, Сергели, Янгиҳаёт ва Юнусобод туманларидан ўтиб, аҳолининг кундалик қатновига қулайлик яратди.

Бугунги кунда метрополитенда фойдаланадиган йўловчилар сонини 5 баробар ошириб, кунлик қатнов 720 мингга етди. Куннинг тигиз пайтида поездлар келиш вақти аввалги 5 — 7 дақиқадан 2 дақиқача қисқарди.

Йиғилишда транспорт ва қурилиш соҳаси мутасаддилари метрополитеннинг бугунги ҳолати ҳамда келгуси режалар юзасидан ахборот берди.

Давлатимиз раҳбари метро хизматлари сифатини ошириш, ҳаракат қулайлиги ва хавфсизлигини кучайтириш бўйича кўрсатмалар берди. Яна янги вагонлар олиб келиб, фойдаланиш муддати ўтганларини янгилаш, икки дақиқали интервални таъминлаш зарурилиги таъкидланди.

Тошкент метрополитенини трансформация қилиб, даромадини ошириш бўйича таклифлар кўриб чиқилди.

Ў.З.А.

ЕР РЕСУРСЛАРИДАН САМАРАЛИ ФЙДАЛАНИШ БЎЙИЧА ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Йўл ҳўжалигида муайян ички йўллар ва унга туташ ерларда ҳўжат йўқ, Масалан, Қорақалпоғистон ва Хоразмда ички йўллар чегарасини белгилаш вақтида аукционга чиқарса бўлади- га 2 минг 700 дан зиёд бўш ер участ- калари аниқланган. Шу боис келгуси йил "Ташаббусли бюджет" ва "Мелнуг йўлим" лойиҳалари доирасида ички йўлларнинг кадастр ҳужжатини тай- ёрлаш ҳам назарда тутилди.

Йигилишда ерлардан самарали фойдаланиш масаласи атрофлича таҳ- лил қилинди.

Қанчалик қийин бўлмасин, охириги беш йилда қишлоқ ҳўжалигидан 42,5 минг гектар қисқартирилиб, аҳоли пунктлари ва саноат ерлари тоифаси- га ўтказилди. Лекин вилоят, туман ва шаҳар ҳўқимлари улардан самарали фойдалана олмапти. Хусусан, 100 та туманда тоифаси ўзгарган 17,5 минг гектар ер на тadbirkорга берилган, саноат зоналарида ҳам бўш ерлар бор. Оқибат- да миллиардлаб сўм бюджет тушуми йўқотилган.

Ҳўқимларга бу борадаги ишларни жадаллаштириш бўйича қатъий кўрсатмалар берилди.

Кадастр соҳаси учун кадрлар тайёрлаш, уларнинг малакасини оши-

риш ҳам муҳим вазифалардан. Бугун- ги кунда бу борадаги ўқитиш сифати талаб даражасида эмас. Айрим фа- культет ва кафедралар номига очил- ган, ўқув дастурлари замондан орқа- да қолган.

Шу боис уларда замонавий лабо- раториялар ташкил қилиш, янги ўқув адабиётлари ва хориждан малакали мутахассислар олиб келиш зарурлиги таъкидланди.

Йигилишда якунида вазирлик, ҳўқим- лик ва идоралардаги ижро интизоми ҳолатига тўхталиб ўтилди.

— Янги Ўзбекистонни барпо этиш йўлида жуда катта ислохотларни амал- га оширишимиз. Ҳеч бир соҳа эътибор- дан четда қолаётгани йўқ, Лекин ислохотлар "қоғозда" қолиб кетмас- лиги керак. Вазирлик ва тармоқ раҳбарлари, ҳўқимлар жойларда улар- нинг ижросини сўзсиз таъминлаши шарт, — деди Президент.

Айрим раҳбарлар рақам ортидан қувиб, сифат, самарадорлик ва талаб- чанлики сусайтиргани кўрсатиб ўтил- ди. Ижро интизоми таъминлаш, бар- ча дастур, "Йўл харитаси" ва лойиҳа- ларни ўз муддатида бажариш лозим- лиги қатъий таъкидланди.

Йигилишда муҳокама қилинган ма- салалар юзасидан мутасаддиларнинг ахборотлари тингланди.

Ў.А.

ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ВА ХАЛҚИМИЗ ФАРОВОНЛИГИ КАФОЛАТИ

Шунингдек, қонун лойиҳасини иккинчи ўқишга тайёрлаш жараёнида Ҳисоб палатасининг берган ҳу- лосаларига ҳам аҳамият қара- тилган. Ушбу ҳулосалар юза- сидан депутатлар томонидан билдирилган фикр ва мулоҳа- залар ҳисобга олинган ҳолда асосланган рақамларни тақриблиқ Солиқ ва Бюджет кодекслари- да акс эттириш масаласи ўрганиб чиқилган.

Бюджет маблағларини ре- жалаштириш, улардан фойда- ланиш натижадорлигини оши- риш ҳамда бюджетлараро му- носабатларни такомиллашти- ришга оид депутатлар томони- дан билдирилган тақлифлар юзасидан соғлиқни сақлаш, таълим, қишлоқ ҳўжалиги, ма- даният ва бошқа соҳалар бўйи- ча тегишли вазирлик ва идо- ралар масъуллари иштироки- да муҳокама қилинган. Ҳар бир депутатнинг берган саволлари ёки кўтарган маса- лаларга оидинлик кiritилган.

Депутатлар муҳокамаларда бюджет даромадларини оши- ришга алоҳида эътибор қаратдилар. Яширин иқтисо- дий фаолиятни мумкин қадар қисқартириш, тadbirkорларга тенг имкониятлар яратиш мақ- садига рақобат муҳитига сал-

уларнинг аксарияти лойиҳада акс этганлиги депутатлар то- монидан эътироф қилинди.

Хусусан, юк кўтариш қувва- ти 10 тоннадан юқори бўлган автотранспорт воситалари учун табақалаштирилган йиғим ставкаларини белгилаш кўзда тутилган. Бунда юк кўтариш қувватидан келиб чиқиб, ба- завий ҳисоблаш миқдорининг 5 бараваридан 10 баравари- гача даражада йиғим ундири- лиши назарда тутилмоқда.

Депутатлар томонидан би- ринчи ўқишда акциз солиғи бўйича берилган тақлиф ман- фаатдор вазирлик ва идо- ралар билан биргаликда чукур ўрганилиб, жорий қилиниши назарда тутилган акциз со- лиғининг маҳсулот нархи ва тadbirkорлик субъектлари фаолиятининг молиявий нати- жаларига таъсирини инобатга олган ҳолда энергетик ичимлик- ларнинг 1 литри учун 2000 сўм миқдорда акциз солиғи бел- гилаш тақлиф этилмоқда.

Шунингдек, соғлиқни сақлаш тизими бўйича аҳолининг тиб- бий хизматларга бўлган тала- би юқорилигини инобатга ол- дин ҳолда қўшимча 25,8 млрд. сўм маблағ ажратилиши бел- гиланмоқда. Республикада жи- смоний тарбия ва спорт со-

Қайд этилганидек, ёшлар- га кутубхонадан кечки вақтда фойдаланиш учун қулай ша- роит яратиш мақсадида Ўзбе- кистон Миллий кутубхонаси — ахборот-ресурс маркази ҳузу- ридаги бюджетдан ташқари Ахборот-кутубхона муассаса- ларини ривожлантириш жам- гармаси ҳаражатлари учун қўшимча маблағлар ажратил- диган бўлди.

Муҳокамада бой бўлган мажлисда соғлиқни сақлаш, таълим, қишлоқ ҳўжалиги, ма- даният ва бошқа соҳалар бўйича депутатлар томонидан кўтарилган масалаларга ой- динлик кiritилди. Шунингдек, субсидиялар ажратиш, бю- джет очиллигини таъминлаш борасида олиб борилаётган ва ички аудит тизimini такомил- лаштириш ҳамда тиббий су- гуртани жорий этиш бўйича амалга оширилаётган ишлар муҳокама қилинди.

Тақлиф этилаётган қонун лойиҳаси билан Ўзбекистон Республикаси консолидация- лашган бюджетни тақчиллиги чекланган миқдорининг оши- б кетишига йўл қўймаслик мақ- садига Ўзбекистон Республи- каси Давлат бюджетига ва давлат мақсадили жамғармала- ри ҳисобидан қўшимча ҳара- жатлар фақат қўшимча даро- мад манбаи мавжуд бўлганда ёки бошқа ҳаражатларни қисқартириш ҳисобига амал- га оширилиши белгиланганли- ги депутатлар томонидан қўллаб-қувватланди.

Мажлисда мазкур ҳужжат депутатлар томонидан қабул қилинди ва Сенатга юборилди.

ДАРАХТ ВА БУТАЛАРНИ НОҚОНУНИЙ КЕСГАНЛАР УЧУН ЖАЗО КУЧАЙТИРАДИ

Мажлисда "Ўзбекистон Рес- публикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариштириш ва қўшимчалар киритиш тўғриси- да"ги қонун лойиҳаси ҳам ик- кинчи ўқишда кўриб чиқилди.

Қайд этилганидек, янги таҳ- рирдаги Конституцияда ҳар ким қулай атроф-муҳитга эга бўлиши ҳамда давлат атроф- муҳитни яхшилаш, тиклаш ва муҳофаза қилиш, экологик му- возанатни сақлаш бўйича чора- тadbirkорларни амалга ошириши ўз ифодасини топган.

Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан мамлакат миқёсида дархаззорларни кўпайтиришга қаратилган "Яшил макон" умуммиллий лойиҳаси ҳаётга татбиқ этили- ши, лойиҳа доирасида ҳар йили камида 200 миллион туп дархаз экиш назарда тутилган- лиги бу борадаги ишларнинг янада самарали ташкил эти- лишига олиб келмоқда. Бироқ айрим шахсларнинг ўсимлик дунёси объектларига нисбатан тажовузкорона хатти-ҳаражат- лари, шу жумладан, дархаз- ларнинг қонунга хилоф равиш- да кесилиши билан боғлиқ ҳолатлар умумэкологик вазит- нинг ёмонлашишига сабаб бўлмоқда.

Мазкур қонун лойиҳаси бил- лан дархазлар ва буталарнинг қимматбаҳо навларини кесши- ша, кундаков қилишга, ши- каслантиришга ёки йўқ бўли- шига олиб келадиган лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиққан-

лик учун маъмурий жавобгар- лик белгиланмоқда. Шунинг- дек, дархазларни қонунга хи- лоф равишда кесганлик, кун- даков қилганлик ёки шикаст- лантирганлик учун маъмурий жазо чоралари кучайтирилиб, бир-бирини тақрорловчи нор- малар чиқариб ташланмоқда.

Бундан ташқари, давлат ўрмон фондида қирмайдиган дархазлар ва буталарнинг қимматбаҳо навларини қонун- га хилоф равишда кесган ёки йўқ қилган шахсларнинг қонунга хилоф равишда кес- силган дархаз ва бута ўрнига компенсациявий дархаз ва бута кўчатларини айнан да- рахт ва бута кесилган жойга экиш ҳамда уларни уч йил да- вомида парваришлаш мажбу- рияти белгиланмоқда. Дар- хазлар ва буталарнинг қим- матбаҳо навларини қонунга хилоф равишда кесганлик ёки йўқ қилганлик учун юридик шахсларга нисбатан молиявий санкциялар қўлланилиши на- зарда тутилмоқда.

Депутатларнинг таъкидла- шича, қонун лойиҳасининг маъқулланиши дархазлар ва буталарни қонунга хилоф ра- вишда кесиб, кундаков қилиш, шикастлантириш ёки йўқ қилиш билан боғлиқ маъмурий ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга, бу борада жисмоний ва юридик шахсларнинг масъ- улиятини оширишга, соҳада ҳуқуқни қўллашнинг ягона ама- лиётини шакллантиришга йўл очади.

Муҳокама қилиниши қонун лойиҳаси қабул қилинди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Парламент ахборот маркази.

АЛОҚАЛАРИМИЗНИНГ БУГУНГИ ҲОЛАТИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Кеча Олий Мажлис Сенати Раиса Танзила Норбоева Туркменистоннинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Шадурди Мередовни қабул қилди.

Учрашув

Учрашувда тарихи, анъаналари, қадриятлари муштарак Ўзбекистон ва Туркменистон ҳамкорлигининг турли йўналишлари, жумладан, савдо-иқтисодий, ижтимоий, маданий-гуманитар ва парламентлараро алоқаларнинг бугунги ҳолати ва истиқболлари муҳокама қилинди.

Давлатлараро муносабатларда пар- ламент дипломатиясининг ўрни муҳим эканидан келиб чиқиб, парламент- лараро ҳамкорликни янада ривож- лантириш масалаларига асосий эъти- бор қаратилди. Хусусан, икки мамла- кат ўртасида эришилган барча дара- жадаги келишувларнинг парламент назорати доирасида ижросини таъмин- лашга қўмақлашиш, қонун ижодкорлиги йўналишида қўмиталараро ўзаро таж-

риба алмашиш, ёш парламентарийлар ўртасида мулоқотни йўлга қўйиш юза- сидан фикр алмашилди.

Маълумки, икки мамлакат алоқала- рида иқтисодий ҳамкорлик муҳим ўрин тутди ва 2022 йилда ўзаро товар айирбошлаш ҳажми қарийб бир мил- лиард долларни ташкил қилди. Шунга қарамадан иккала томонда ҳам бу борадаги кўрсаткичини ошириш учун етар- ли имконият ва салоҳият мавжудлиги таъкидланди. Бунинг учун Савдо-иқти- содий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик бўйича қўшма комиссия фаолиятдан самарали фойдаланиш ҳамда ҳудудлараро ҳамкорликни ри- вожлантириш лозим.

Маданий-гуманитар шериклик дои- расида икки мамлакатда ҳам маданий кўнлари ташкил этилмоқда. Учра- шувда икки халқнинг маданий ва маъ- навий яқинлашувига имконият ярат- диган, давлатлараро гуманитар муно- сабатларни янги bosқичга олиб чиқиш- га хизмат қиладиган лойиҳаларни йўлга қўйиш мақсадида мувофиқ экани ургуланди.

Шунингдек, гендер тенглик масала- ларида фаол ҳамкорлик олиб бориш, мамлакатлар ўртасида сайёҳлик йўна- лишларини ривожлантириш масалала- рига тўхталиб ўтилди.

«Халқ сўзи»

ЖАМОАТ ТРАНСПОРТИДАН АҲОЛИ МАМНУНИ?

Бугунги тараққиёт ва ривожланиш даврида аҳолига автотранспорт хизмати кўрсатишни яхшилаш, жамоат транспорт йўналишлари тармоғини кенгайтириш ва ҳаракат таркибини замонавий шаклга ўтказиш, йўловчи ташиш сифатини яхшилаш долзарб масала ҳисобланади.

Эшитув

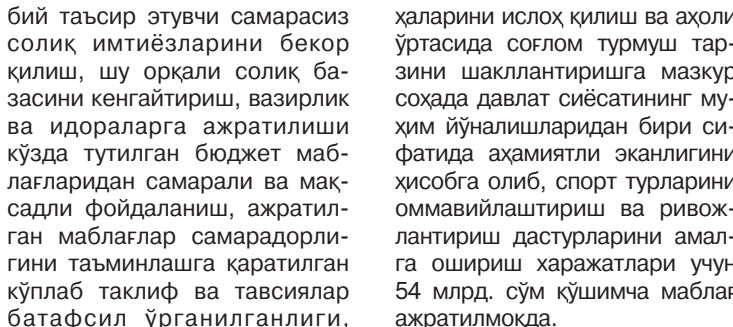
Олий Мажлис Сенати ташаббуси билан "Юксалиш" умуммиллий ҳара- кати ҳамкорлигида ташкил этилган жа- моатчилик эшитишда айна шу маса- ла таҳлилдан ўтказилди.

Тadbirkорлар дастлаб Транспорт вазир- лиги масъул ходимлари соҳада амал- га оширилган ишлар ҳолати билан иштирокчиларни таништирди.

Вазирлик маълумотида кўра интер- нет жаҳон ахборот тармоғида Тошкент шаҳрида автобусларнинг ҳаракат нуқ- тасини кузатиш мақсадида "Toshkent transport" мобил иловаси ишга ту- ширилган. Айна чоғда аҳолига қулай- лик яратиш мақсадида жамоат транс- портларининг оралик интерваллари қисқартирилиб, замонавий янги мет- ро бекатлари фойдаланишга топши-рилган. Автобуслар ҳаракати учун ало- ҳида йўлақлар ташкил этилган ҳамда автоматлаштирилган тўлов тизимлари жорий қилинган.

Ўтган вақт давомида халқаро ва ма- ҳаллий ҳаво йўналишларида йўловчи ва юкларни ташиш сертификатига эга бўлган "Qanot sharg", "Panorama airways", "Humo air", "Centrum air", "Silk avia", "Asia Union Airlines" ва "Tashkent air" каби авиакомпаниялар ташкил этилган ҳамда улар халқимизга хизмат кўрсатишни бошлаган.

«Халқ сўзи».

бий таъсир этувчи самарасиз солиқ имтиёзларини бекор қилиш, шу орқали солиқ ба- засини кенгайтириш, вазирлик ва идораларга ажратилиши кўзда тутилган бюджет маб- лағларидан самарали ва мақ- садли фойдаланиш, ажратил- ган маблағлар самарадорли- гини таъминлашга қаратилган кўплаб тақлиф ва тавсиялар батафсил ўрганилганлиги,

ҳаларини ислоҳ қилиш ва аҳоли ўртасида соғлом турмуш тар- зини шакллантиришга мазкур соҳада давлат сиёсатининг му- ҳим йўналишларидан бири си- фатида аҳамиятли эканлигини ҳисобга олиб, спорт турларини оммавийлаштириш ва ривож- лантириш дастурларини амал- га ошириш ҳаражатлари учун 54 млрд. сўм қўшимча маблағ ажратилмоқда.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида навбатдаги "Ҳукумат соати" бўлиб ўтди. Унда депутатлар "Сув ресурсларидан самарали фойдаланиш, сув тежаш бўйича кўрилаётган чоралар, соҳадаги ходимларнинг меҳнат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда сув ҳўжалиги объектларини модернизация қилиш юзасидан амалга оширилаётган ишлар тўғрисида"ги масалани муҳокама этдилар.

Кун тартибидеги масала юзасидан депутатларнинг саволларига сув ҳўжалиги вазири Ш. Ҳамроев жавоб берди.

«Ҳукумат соати»

Таъкидланганидек, мамлакатимиз- да сўнгги йилларда сув ресурслари- дан самарали фойдаланиш, уларни бошқариш тизimini такомиллашти- риш, сув ҳўжалиги объектларини мо- дернизация қилиш бўйича изчил ис- лохотлар амалга оширилмоқда. Шу билан бирга, глобал иқлим ўзгариши, аҳоли сонининг ва иқтисодиёт тармоқ- ларининг ўсиши, уларнинг сувга бўлган талаби йил сайин ошиб бори- ши туфайли сув ресурсларининг тақ- чиллиги йилдан-йилга кучайиб бора- дигани аниқ.

Аҳолини ва иқтисодиётнинг барча тармоғини сув билан барқарор таъ- минлаш, сугориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш, сув ҳўжа- лига бозор тамойиллари ва меха- низмларини ҳамда рақамли техноло- гияларни кенг жорий этиш, сув ҳўжа- лиги объектларининг ишончи ишла- шини таъминлаш мақсадида давлат- лар сиёсатининг "Ўзбекистон Респу- бликаси сув ҳўжалигини ривожланти- ришининг 2020 — 2030 йилларга мўлжалланган концепциясини тасдиқ- лаш тўғрисида"ги Фармони қабул қилинди.

Соҳада амалга оширилган кенг қўламли ишлар натижасида сувни те- жайдиган технологиялар қўлланган майдонлар 1,2 млн. гектарга етди. Жумладан, 2017 — 2023 йилларда ре- спублика бўйича жами 472 минг гек- тарда томчиллатиб, 48 минг гектарда ёмғирлатиб, 24,6 минг гектарда дис- крет, 63,5 минг гектарда бошқа тур- даги сугориш технологиялари жорий қилинди.

Бундан ташқари, қишлоқ ҳўжалиги- да фойдаланишдан чиқиб кетган жами 51 минг гектар сугориладиган ер май- донлари қайта фойдаланишга киритилди. Хар йили сув ресурсларини са- марали бошқариш, сувни тежайдиган

ва рақамли технологияларни жорий этиш, ирригация тadbirkорларини амал- га ошириш, ерларни лазерли текис- лаш, агротехник тadbirkорларни ўз вақтида ўтказиш ҳисобидан ўртача 7 млрд. метр куб сув ресурсларини иқтисод қилишга эришилмоқда.

"Ҳукумат соати"да депутатлар қишлоқ ҳўжалигида сувни тежаш те- хнологияларидан самарали фойдала- ниш бўйича амалга оширилаётган иш- ларни эътироф этган ҳолда бу бора- даги айрим муаммоларга ҳам эъти- бор қаратдилар. Сув тежаш техноло- гияларидан фойдаланиш, аввало, фер- мерларга катта манфаат келтириши, ҳосилдорликка ижобий таъсир кўрсатиши орқали молиявий манфа- атларга эришиши ҳақида айтилишига қарамадан бу жараён, асосан, маж- бурият сифатида белгиланганлиги са- баблари билан қийин. Чунки депу- татларнинг жойларда сайловчилар билан учрашувариде аксарият фер- мерлар, ер эгалари томонидан бу те- хнологияларни қўллашга нархларнинг қимматлиги ҳамда имтиёзларнинг кам- лиги сабаб қилиб кўрсатилаётди. Шу боис депутатлар мазкур техноло- гияларни ўрнатиш ва жорий қилиш бўйи- ча стратегия ишлаб чиқилганми ёки йўқ, деган саволни ўртага ташладилар.

Сув ҳўжалиги вазири ушбу масала- да, ҳақиқатан ҳам, муаммолар борли- гига тўхталиб, уни амалга ошириш ти- зими йўлга қўйилаётганини қайд этди. Бу борада стратегия ишлаб чи- қилгани ва унга асосан мавжуд кам- чиликлар босқичма-босқич бартараф қилинаётгани бир қатор мисоллар ор- қали таъкидлаб ўтилди. Шунингдек, сув тежовчи технологияларни нафа- қат хориждан олиб келиш, балки ма- ҳаллий ишлаб чиқарувчилар томони- дан ишлаб чиқарилаётган ускуналар-

ни қишлоқ ҳўжалигида қўллаш бўйича кўрилаётган самарали чора-тadbirkорлар севарили натижаларни бераётгани айтиб ўтилди.

Депутатлар сув ҳўжалиги тизими- даги қўшни давлатлар ҳудудида жой- лашган сув ҳўжалиги давлат ташки- лотларида фаолият олиб бораётган ишчи-ходимларнинг меҳнат хавфсиз- лигини таъминлаш ҳамда уларни мод- дей ва маънавий қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган иш- лар билан ҳам қизиқдилар.

Сув ҳўжалиги вазири ушбу саволга жавоб берар экан, бу борадаги му- ҳим жиҳатларга тўхталиб ўтди. Қайд этилганидек, бугунги кунда Қарши магистраль каналдан фойда- ланиш бошқармасида 919 нафар ишчи-ходим фаолият юритмоқда. Шундан Туркменистон давлати ҳудудида жойлашган сув ҳўжалиги объектларида 700 нафар ишчи-ходим меҳнат қилади. Уларнинг меҳнат хавфсизлигини таъминлаш ва моддий рағбатлантириш мақсадида зарур чора-тadbirkорлар амалга оширилиб келинапти.

Вазир ушбу йўналишда депутатлар кўтарган масаланинг долзарблигидан келиб чиқиб, 2024 йил 1 январдан ушбу объектлар республика бюдже- тига ўтаётгани боис келгуси йилдан қийин шароитда ишлаётган ходимлар- нинг моддий қўллаб-қувватланиши ўз вақтида таъминланишини айтиб ўтди.

"Ҳукумат соати"да сув объектлари ва сув ресурсларидан фойдаланишда имзоланган халқаро шартномалар қайси даражада бажарилаётгани ёки битимлардаги келишувлар ижросида қандай муаммолар мавжудлиги ҳам депутатлар томонидан кўтарилган му- ҳим масалалардан бири бўлди.

Ўз навбатида, Ш. Ҳамроев қўшни давлатлар билан сув ҳўжалиги объектлари бўйича бир қатор битим- лар имзолангани ва шулар асосида муайян ишлар амалга оширилаётгани ҳақида тўхталиб ўтди. Айна пайтада Қўрғизистонда жойлашган объектлар тўғрисида ишлаётгани, Қозғистон ва То- жиқистон билан ўзаро келишилган ҳолда иш олиб борилаётгани, Турк- менистон билан самарали мулоқотлар йўлга қўйилаётгани таъкидланди.

СУВ ҲЎЖАЛИГИ ВАЗИРИ ДЕПУТАТЛАР САВОЛЛАРИГА ЖАВОБ БЕРДИ

ни қишлоқ ҳўжалигида қўллаш бўйича кўрилаётган самарали чора-тadbirkорлар севарили натижаларни бераётгани айтиб ўтилди.

Депутатлар сув ҳўжалиги тизими- даги қўшни давлатлар ҳудудида жой- лашган сув ҳўжалиги давлат ташки- лотларида фаолият олиб бораётган ишчи-ходимларнинг меҳнат хавфсиз- лигини таъминлаш ҳамда уларни мод- дей ва маънавий қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган иш- лар билан ҳам қизиқдилар.

Сув ҳўжалиги вазири ушбу саволга жавоб берар экан, бу борадаги му- ҳим жиҳатларга тўхталиб ўтди.

Қайд этилганидек, бугунги кунда Қарши магистраль каналдан фойда- ланиш бошқармасида 919 нафар ишчи-ходим фаолият юритмоқда. Шундан Туркменистон давлати ҳудудида жойлашган сув ҳўжалиги объектларида 700 нафар ишчи-ходим меҳнат қилади. Уларнинг меҳнат хавфсизлигини таъминлаш ва моддий рағбатлантириш мақсадида зарур чора-тadbirkорлар амалга оширилиб келинапти.

Вазир ушбу йўналишда депутатлар кўтарган масаланинг долзарблигидан келиб чиқиб, 2024 йил 1 январдан ушбу объектлар республика бюдже- тига ўтаётгани боис келгуси йилдан қийин шароитда ишлаётган ходимлар- нинг моддий қўллаб-қувватланиши ўз вақтида таъминланишини айтиб ўтди.

"Ҳукумат соати"да сув объектлари ва сув ресурсларидан фойдаланишда имзоланган халқаро шартномалар қайси даражада бажарилаётгани ёки битимлардаги келишувлар ижросида қандай муаммолар мавжудлиги ҳам депутатлар томонидан кўтарилган му- ҳим масалалардан бири бўлди.

Ўз навбатида, Ш. Ҳамроев қўшни давлатлар билан сув ҳўжалиги объектлари бўйича бир қатор битим- лар имзолангани ва шулар асосида муайян ишлар амалга оширилаётгани ҳақида тўхталиб ўтди. Айна пайтада Қўрғизистонда жойлашган объектлар тўғрисида ишлаётгани, Қозғистон ва То- жиқистон билан ўзаро келишилган ҳолда иш олиб борилаётгани, Турк- менистон билан самарали мулоқотлар йўлга қўйилаётгани таъкидланди.

Шунингдек, депутатлар соҳада олиб борилаётган ишларни эътироф этиб, бозор иқтисодиёти тамойилларини жорий қилиш, давлат-хусусий шерик- лик тизimini йўлга қўйиш, рақам- лаштириш орқали сув ҳўжалиги объектларини модернизациялаш бўйича кўрилаётган чора-тadbirkорлар ҳақида ҳам бир қатор саволлар беришди.

Вазирнинг таъкидлашича, Президентимизнинг "Ўзбекистон Рес- публикасида сув ресурсларини бош- қариш ва ирригация секторини ривож- лантиришининг 2021 — 2023 йилларга мўлжалланган стратегиясини тасдиқ- лаш тўғрисида"ги қарорига асосан, уч йил давомида 124 та давлат-хусусий шериклик лойиҳасини амалга ошириш белгиланган. Амалда 163 та лойиҳа бўйича хусусий шериклар билан битимлар имзоланган.

Бундан ташқари, бугунги кунда 363 та давлат-хусусий шериклик лойиҳаси бўйича ишлар олиб бори- лмоқда. Самарқанд вилоятида Нарпай тумани, Тошкент вилоятида Юқори Чирчиқ тумани, Жиззах вилоятида Дўстлик тумани, Қашқадарь вилояти- да Қасби ва Нишон туманлари, Сир- дарё вилоятида Сардоба ва Оқолтин туманлари сув ҳўжалиқларининг функциялари тўлиқ хусусий секторга ўтказилиб, белгиланган вазифалар иж- роси юзасидан тизимли ишлар давом эттирилмоқда.

Шунингдек, сўнгги уч йилда сув ҳўжалиги объектларида 8 371 та "ақли- ли" сув, 6 537 та "дайвер" қурилма- лар ўр

ЭНЕРГЕТИКА СИЁСАТИ:

БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШ ЙЎЛИДАГИ МУҲИМ ИСЛОҲОТЛАР

Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Душанбедаги учрашуви минтақа мамлакатларининг кўп томонлама ҳамкорликини кенгайтириш ва чуқурлаштириш сазой-ҳаракатларини бирлаштириш заруратини яна бир бор тасдиқлади. Унда давлатимиз раҳбари Марказий Осиё сўнгги пайтларда дуч келадиган муаммолар таҳлили билан бирга, уларнинг ечимига оид ҳаётий ташаббусларни ҳам илгари сурди.

Минтақа халқлари хавфсизлиги, тараққиёти ҳамда фаровонлигини ошириш йўлида бирлашишга, бу йўналишдаги ҳамкорликни янада мустаҳкамлашга чақирди. Ўзбекистон раҳбарининг савдо, инвестиция, саноат кооперацияси, энергетика, транспорт, маданий-гуманитар, хавфсизлик каби соҳалардаги алоқаларни ривожлантиришга қаратилган ташаббуслари алоҳида эътиборга сазовор. Албатта, Президентимиз томонидан илгари сурилган ташаббуслар ҳамда тақлифлар Марказий Осиё давлатларининг умумий мақсадларини асос эттиради. Жумладан, энергетика соҳасида хавфсизликни таъминлаш борасидаги ғоялар ҳам долзарблиги билан ажралиб туради.

Нуктаи назар

Тан олиш керак, кейинги йилларда минтақада энергетика инфратузилмаларини ривожлантириш суръатлари саноатлаштириш ҳамда урбанизация жараёнлари, шунингдек, демографик ўсишдан орқада қолди. Бу минтақа мамлакатларининг узок муддатли барқарор ривожланиши йўлидаги жиддий таҳдид саналади.

Шу боис давлатимиз раҳбари бундай шароитда тармоқ вазирликлари ва миллий компанияларнинг геология-қидирув ишларини олиб бориш ҳамда истиқболли конларни ўзлаштириш, энергия ресурсларини сақлаш ва етказиб бериш бўйича мавжуд инфратузилмаларни кенгайтириш, замонавийларини яратиш соҳасидаги ҳамкорлигини янада кучайтириш тарафдори эканлигини, электр энергиясини етказиб бериш учун янги магистраль тармоқларни барпо этиш зарурлигини таъкидлади.

Сир эмас, бугун минтақадаги давлатларнинг ҳар бири аҳолини, саноат корхоналарини узлуксиз электр қуввати билан таъминлашда қийинчиликларга дуч келяпти. Марказий Осиё минтақаси, бир тарафдан, энергетика ресурсларига бой, бошқа томондан, ўша энергетика ресурслари тенг тақсимланмаган ёхуд улар турли-туман. Сув-энергетика масалалари ҳал этилмагани эса муваффақиятли интеграция йўлида тўсиқ бўлаётди.

Масалан, ўтган йил январь ойда Қозоғистон, Ўзбекистон ва Қирғизистоннинг бир қатор вилоятлари электр энергиясиз қолди ва бу бутун бошли энергетика ҳалқасидаги таъминот узилшларига сабаб бўлди. Муаммо тез орада бартараф этилди, бироқ у минтақамиздаги ҳамма нарса ўзаро боғлиқ эканини кўрсатиб берди.

Муаммо шундаки, Марказий Осиё мамлакатларидаги электр энергетикаси тизими эскириб кетган. Аммо минтақамиз гидроренергетика соҳасини ривожлантириш учун катта салоҳиятга эга. Янги давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, Тожикистон билан Зарафшон дарёсида ГЭС қуриш лойиҳаси биргалликда ишлаб чиқилмоқда. Қирғизистонда "Қамбарота ГЭС-1" лойиҳасини амалга ошириш масаласи фаол ҳал этилмоқда.

Диверсификация, инвестиция ва илгор технологиялар

Энергия манбаларини диверсификация қилмасдан, муқобил энергетика соҳасига инвестиция ва технологияларни жалб этмасдан ҳамда "яшил" водородни ишлаб чиқаришни йўлга қўймасдан туриб, минтақани барқарор ривожлантириш мумкин эмаслиги аён бўлиб бормоқда. Зеро, ўтган йилги қиш энергетика тизимига ойна тутди. Муаммо ва камчиликлар кўзга яққол кўринди. Галдаги асосий вазифа бу йилги муаммолар кейинги йилда тақорланишига йўл қўймаслик.

Шу мақсадда Ўзбекистонда энергетика самарадорлигини ошириш, тежамкорлик бўйича ишланмаларни жорий этиш, энергиянинг қайта тикланувчи ва муқобил турларини ишлаб чиқаришга жалб қилишга асосий вазифа сифатида қаралмоқда.

Жумладан, электр энергиясини тежашнинг муқобил варианти қуёш панелларидан, сув, иссиқлик электр станциялари энергиясидан фойдаланишдир. Мамлакатимизда ишлаб чиқариладиган электр энергиясининг қарийб 85 фоизи газда ишловчи иссиқлик электр станциялари ҳиссасига тўғри келади. Қолгани қайта тикланувчи энергия манбалари — ГЭСлар ва қуёш фотозлектр станциялари томонидан етказиб берилди.

Жорий йил охиригача улар сафига шамол электр станцияси қўшилиши kutilапти. Умуман олганда, 2026 йилга бориб мамлакатда ҳосил қилинадиган электр қувватининг 30 фоизини "яшил" энергия ташкил этиши режалаштирилган. Макроиктисодий ва ҳудудий тадқиқотлар

институтини таҳлилларига кўра, Ўзбекистондаги дарё оқимларининг назарий гидро-энергетика салоҳияти йилга 88,5 миллиард, техник гидроэнергетика салоҳияти эса 27,4 миллиард киловатт-соатга етади. Хозирда ушбу имкониятларнинг тўртдан биридан фойдаланилмоқда. 2022 йилда жами электр энергиясининг 9 фоизи ва амалдаги қувватларнинг қарийб 12,9 фоизи ГЭСлар томонидан ишлаб чиқарилган.

Давлатимиз раҳбарининг 2023 йил 30 мартдаги "Гидроэнергетика соҳасини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қароридан белгиланган вазифалар ҳам аҳолини электр энергияси билан таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Унга мувофиқ 2023 — 2030 йилларга мўлжалланган гидроэнергетикани янада ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар дастури тасдиқланди.

Мазкур дастурга қўшимча истиқболли лойиҳалар киритилиши ҳисобига 2030 йилга бориб ҳосил қилиниши белгиланган 3 минг 416 мегаватт электр қуввати ҳажми қарийб 5 минг мегаваттга етказилади. 2023 — 2030 йилларда гидроэнергетикани янада ривожлантириш ва гидросалоҳиятдан фойдаланиш даражасини ошириш, янги қувватларни яратиш ҳамда мавжудларини модернизация қилишга қаратилган 47 та

Қуёш панелларининг афзалликлари нимада?

Мамлакатимизнинг турли ҳудудларида корхона ва ташкилотлар, муассасалар қуёш панеллари ўрнатишга киришди. Бунинг афзаллик томонлари кўп. Масалан, бирор-бир ташкилотнинг бир йиллик электр энергиясига бўлган эҳтиёжи 500 минг киловаттни ташкил қилса, қуёш панелларини ўрнатиш натижасида мана шу эҳтиёж 50 фоизга қисқаради.

Ижтимоий ва уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш соҳаларида ҳамда иқтисодиёт тармоқларида қайта тикланувчи энергия манбаларини кенг жорий этиш, энергия самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Президентимизнинг 2023 йил 16 февралдаги "2023 йилда қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия тежовчи технологияларни жорий этишни жаддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори бу борадаги ишларни янада такомиллаштиришда муҳим аҳамиятга эга.

Қарорга кўра 2023 йилда умумий қуввати 4 300 МВт бўлган қайта тикланувчи энергия манбалари ишга туширилади. Жумладан, 2 100 МВт — йирик қуёш ва шамол электр станциялари, 1 200 МВт — ижтимоий соҳа объектлари, хўжалик субъектларининг бино ва иншоотлари ҳамда хона-

ланиш тўғрисида"ги қонунлар такомиллаштирилди. Президентнинг мазкур йўналишни ривожлантиришга қаратилган бир қатор қарорлари қабул қилиниб, иқтисодиётнинг турли тармоқларида энергия самарадорлигини ошириш каби устувор йўналишларда кенг қамровли ишлар бажарилди.

"Яшил" энергетика зарурати

"Яшил" энергетикани ривожлантириш — давр талаби. Бу борада биргина Навоий вилоятида ишга туширилган, қуввати 100 мегаватт бўлган замонавий қуёш фотозлектр станциясини олайлик. Нафақат мамлакатимиз, балки бутун Марказий Осиёда ягона ҳисобланган ушбу станция йилга 252 миллион киловатт-соат тоза электр энергияси ишлаб чиқаришга қодир бўлиб, натижада 80 миллион метр куб табиий газни тежаш, атроф-муҳитга 160 минг тонна зарарли "иссиқхона газини" тарқалишининг олдини олиш имконини беради.

Мутахассисларнинг фикрича, юртимизда ана шундай ноёб қуёш фотозлектр станцияларини қуриш ҳисобига жами 600 миллиард киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқариш имконияти мавжуд. Бу мамлакатимизда жами энергияга бўлган талабдан 8 баробар кўп, дегани.

2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида ҳам яқин истиқболда миллий иқтисодиётни жаддал ривожлантириш ва юқори ўсиш суръатларини таъминлаш билан бир қаторда "яшил" иқтисодиёт технологияларини барча соҳага фаол жорий этиш орқали иқтисодиётнинг энергия самарадорлигини 20 фоиз ошириш ва ҳавога чиқариладиган зарарли газ миқдорини 20 фоиз камайтириш бўйича устувор вазифалар белгиланган.

Шу мақсадда йирик қувватли қуёш фотозлектр ва шамол электр станцияларини қуриш лойиҳалари амалга оширилмоқда ва гидроэнергетикани янада ривожлантириш давом этмоқда. Бу борадаги ислохотлар мамлакатимиз янги ички маҳсулотининг энергия сизимини, ишлаб чиқариш таннархини янада камайтириш ва қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланишни кенгайтириш каби муҳим вазифаларни ҳал этишга қаратилган.

Шубҳасиз, энергетика инсон ва жамият ҳаётида муҳим ўрин тутди, уларнинг турли эҳтиёжларини қондириш имкониятларини кенгайтиришга шароит яратди. Инсон цивилизациясининг ривожланиши фойдаланилаётган энергия ҳажми ҳамда турлари билан ҳар доим чамбарансиз боғлиқ бўлган. Бугун Президентимиз олиб бораётган сиёсатнинг туб негизда ҳам энергетик мустақилликка эришиш, аҳолини ҳамда тадбиркорлик субъектларини электр энергияси билан узлуксиз таъминлаш, халқни рози қилиш мақсади ётибди.

Маъшар САИДОВ, Тошкент давлат иқтисодиёт университети доценти, иқтисодиёт фанлари доктори.

2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида ҳам яқин истиқболда миллий иқтисодиётни жаддал ривожлантириш ва юқори ўсиш суръатларини таъминлаш билан бир қаторда "яшил" иқтисодиёт технологияларини барча соҳага фаол жорий этиш орқали иқтисодиётнинг энергия самарадорлигини 20 фоиз ошириш ва ҳавога чиқариладиган зарарли газ миқдорини 20 фоиз камайтириш бўйича устувор вазифалар белгиланган.

инвестициявий лойиҳа ҳамда 2023 — 2025 йилларда кооперация асосида маҳаллийлаштириш учун тақлиф этилаётган асбоб-ускуналар, бутловчи ва эҳтиёт қисмларнинг рўйхати ҳам тасдиқланди.

Жорий йилда "Ўзбекгидроэнерго" АЖ томонидан қуввати 196,8 мегаватт бўлган 7 та катта лойиҳа амалга оширилади. Йиллик ишлаб чиқариш қуввати 556,2 миллион киловатт-соат бўлган мазкур лойиҳалар ижроси таъминланиши натижасида 190 та янги иш ўрни яратилади. Дастурга мувофиқ 2030 йилга бориб соҳада давлат-хусусий шериклик шартлари асосида жорий этилган лойиҳалар қувватини 445 мегаваттга етказиш ҳамда бу мақсадлар учун 831 миллион доллар хорижий инвестиция жалб этилиши борасида амалий ишлар олиб борилмақда. Бу умумий қуввати 46 мегаватт бўлган 5 та ГЭСни ишга тушириши назарда тутди.

донларда ўрнатиладиган қуёш панеллари, 550 МВт — тадбиркорлар томонидан барпо этиладиган кичик фотозлектр станциялари фойдаланишга топширилади.

Таъкидлаш жоизки, давлатимиз раҳбарининг соҳа ривожига оид қарорлари ижроси таъминланса, Ўзбекистонда электр тақлиғини бўлмайдми. Демак, ҳаммаси ўз қўлимизда.

Яна бир гап. Биз иқтисодий барқарорликка эътибор берар эканмиз, табиий ресурсларимиз захирасини асраш ва атроф-муҳит емирилишининг олдини олиш ҳақида ҳам ўйлашимиз даркор. Шу нуктаи назардан, янги энергетика технологияларини ишлаб чиқиш, ёқилги ва энергиядан самарали фойдаланиш борасида улкан ишлар амалга оширилаётди.

Энергия тежамкорлигига эришиш ва қайта тикланувчи энергия манбаларини жорий этишнинг ҳуқуқий асослари ҳам мустаҳкамланяпти. Шу мақсадда "Энергиядан оқилона фойдаланиш тўғрисида"ги, "Қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойда-

МАНЗИЛИНГИЗ ЯҚИН, ЙЎЛИНГИЗ БЕХАТТАР БЎЛСИН!

Хосен ПАЙДОЕВ олован суратлари.

Аслида, кўчаларда транспорт воситаларининг кўпайиши тараққиётнинг жаддалашганидан, аҳоли фаровонлигининг ошаётганидан дарак беради. Шу билан бир қаторда, бу ҳолат йўл ҳаракатини тартибга солиш борасида янги-янги ечимларни талаб этади. Кўпгина ривожланган давлатларда қўшимча йўللار, кўприklar, туннел-

лар қурилиши транспорт инфратузилмасини йўлга қўйишнинг оқилона ечими сифатида қаралади. Янги Ўзбекистонда ҳам ана шу тажрибага энг самарали восита сифатида ёндашилмоқда. Охири етти йил мобайнида фақатгина пойтахтимизда автотранспорт тирбандликлари ҳосил бўладиган ўндан ортик чорраҳаларда йўлтуказгичлар, айланма

ва қўшимча йўлаклар барпо этилди, эскирлар реконструкция қилиниб, кенгайтирилди. Бу борадаги ишлар давом эттирилмоқда.

Президентимизга намойиш қилинган лойиҳага кўра, умумий майдони тўрт гектарни эгаллайдиган транспорт боғламаси қурилиши 2 босқичдан иборат бўлади. Биринчи босқичда Тошкент — Бўстонлик йўналишидаги иккита ер ости йўли ҳамда Паркент — Тошкент ер ости йўли қурилиши 2024 йилнинг май ойда якунланиши кўзда тутилмоқда. Иккинчи босқич 2024 йилнинг ноябрида бошланади ва 2025 йилнинг май ойига бориб якунланади. Қурилиш ишлари тўлиқ бажарилгач, транспорт воситаларининг тўхтамасдан ҳаракатланиши таъминланади.

Ҳозирги пайтда ер ости туннели қурилиши учун тайёргарлик кўриш, лойиҳани бошқариш ва техник назорат Туркиянинг "Arkon" компаниясига юклатилган. Ушбу қурилиш битга, соатига 8 мингта, айланма ва қўшимча йўллари билан биргалликда ҳисоблаганда эса 24 мингтагача автотранспорт воситаларининг ҳаракатланишига имконият яратилади.

Лекин бу ҳали ҳаммаси эмас. Яқин келажакда пойтахтимизнинг ҳаддан зиёд тирбандлик кузатилаётган Бунёдор шоҳқўчаси ва Катортол кўчаси, Сингапур менежментни ривожлантириш институтини ва Божхона бошқармаси кесимчаларидаги йўлларда ҳам кўприklar қурилиши имкониятлари ўрганиб чиқилмоқда. Агар ижобий ҳулоса олинадиган бўлса, бу объекتلарнинг қурилиши ҳам кейинги йилдан бошланиши мумкин.

Ривожланган давлатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, бу каби йўлтуказгичлар автомобиль тирбандликларига барҳам бериши билан бир қаторда ҳаракат хавфсизлигини таъминлайди. Ҳавога зарарли газлар тарқалиши ҳам кескин камаяди.

Дунёда сайёҳларни мафтун қиладиган бино, иншоот ва кўприklar жуда кўп. Уларнинг баъзилари бир неча ой ичида, бошқалари эса ўнлаб йиллар давомида қуриб битказилган. Қурилиш муддатидан қатъи назар, бу архитектура дурдоналари ўз салоба-ти билан кишиларни ҳайратга солади. Лекин биз учун асосийси — йўл ҳаракати иштирокчиларига қулайлик яратиши. Янги Ўзбекистон кўчаси ва "4R12" автомагистрални кесиммасида қад ростиладиган йўлтуказгич айнан шунга хизмат қилади.

Нуруллоҳ ОСТОНОВ («Халқ сўзи»).

Акция

ИТАЛИЯНИНГ ЙИРИК ШАҲАРЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОННИНГ САЙЁҲЛИК САЛОҲИЯТИ ФАОЛ ТАРФИБ ҚИЛИНМОҚДА

Мазкур акция Милан, Брешия, Бергамо, Кальяри, Катания, Комо, Женоа, Лечче, Ливорно, Местре, Неаполь, Падова, Пьяченце, Рим, Тревиза, Триест, Варезе, Верона ва Виченца шаҳарлари бўйлаб давом этмоқда.

Италиянинг йирик шаҳарларида катта экранларда Ўзбекистон сайёҳлик салоҳиятига бағишланган видеороликлар намойиш йўлга қўйилди.

Ўзбекистоннинг туризм салоҳиятини Европа мамлакатлари, жумладан, Италияда кенг тарғиб қилиш мақсадида амалга оширилаётган ушбу лойиҳа

мамлакатимизнинг Римдаги элчихонаси томонидан "Alpitour World" туристик компанияси билан ҳамкорликда йўлга қўйилди.

Бундан ташқари, Италиянинг оммабашари "Radio Montecarlo" ва "Radio Voyage Voyage" радиоканалларида Ўзбекистон салоҳиятига бағишланган эшиттиришлар эфирга узатилмоқда.

Қайд этиш жоизки, жорий йилнинг январь — октябрь ойларида Италияда Ўзбекистонга келган сайёҳлар сони ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан уч баробарга ошди. Ушбу акциянинг мақсади ҳам Ўзбекистон туризм салоҳиятини италияликлар ўртасида кенг тарғиб қилиш ва бу орқали уларни мамлакатимизга жалб қилиш иборатдир.

«Дунё» АА. Рим

ШОЛИДАН БИР ЙИЛДА ИККИ МАРТА ҲОСИЛ ОЛИНАДИ

Анджон вилоятининг Избоскан туманида шолидан бир майдонда икки марта ҳосил олиш юзасидан тадқиқот ишлари олиб борилди. Бу борада Қишлоқ хўжалигидаги билим ва инновациялар миллий маркази тизимидagi шоличилик институти ва Корея Республикасининг "Кориа" маркази билан ҳамкорликдаги изланишлар самара берди.

Омилкорлик

Айни пайтда тадқиқот ишлари якунига етказилиб, "Но-

дирбек шоликори" фермер хўжалигида иккинчи ҳосилни

йиғиб олиш ишлари якунига етказилди.

— Анджонлик шоликорлар билан олти йил давомида ҳамкорлик қилдик, — дейди "Кориа" маркази директори Ох Сунг Жонг. — Эришган ютуқларимиз амалиётда ўз самарасини бериши, шубҳасиз. Боиси шу кунгача ҳосилдорлики 40 фоизга,

фермер хўжалиги даромадини эса 30 фоизга оширишга эришдик.

Жорий йилда ушбу фермер хўжалигида биринчи мавсумда 65 центнердан, иккинчи мавсумда эса 50 центнердан ҳосил олишга эришилди. Шунда бир гектар майдондаги шолипоядан

11,5 тонна ҳосил ўриб олинди. Аънавий усулда бир гектар майдондан 35 миллион сўм фойда олинган бўлса, шоличиликка янги ёндашув натижасида ушбу кўрсаткич 65 — 70 миллион сўмни ташкил этмоқда.

Саманжон ХУСАНОВ («Халқ сўзи»).

Туризм

САЁХАТДАН ЗАВҚЛАНГАН КЎНГИЛЛАР

Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги ташаббуси билан юртимизда 1 ноябрдан 30 ноябрга қадар "Кексалар учун туризм ойлиги" ўтказилмоқда.

Мазкур хайрли лойиҳа доирасида Наманган вилоятининг Чортоқ, Давлатобод, Поп, Чуст, Косонсой туманларида яшовчи 130 нафар фуқаро Чортоқ туманидаги "Бибӣ Наима" ва "Султон Увайс Қараний" мажмуаларига саёҳат қилди.

Узоқ йиллик тарихга эга "Султон Увайс Қараний" мажмуаси ўзининг рамзий дарвозаси, маҳобатли макбара, масжид, музей, кунгурадор айвон ва кутубхонаси билан эътиборни ўзига тортади. Унинг музейида сақланаётган ҳажм жиҳатдан Ўзбекистон мусулмонлари идорасидаги Қуръони Усмонийдан кейин иккинчи ўринда турувчи Қуръони қаринининг қўлёзма нусхаси, айниқса, эътиборни тортади. Саёҳатга келган отахонанонлар табаррук маскан билан танишувдан унутилмас таассурот олди.

Шу куни Чортоқ туманидаги 14-болалар мусика ва санъат мактаби ўқувчилари ихросидаги "Бир замон — бир Ватан фарзандларимиз!" маданий-маърифий дастури меҳмонларга яхши кайфият бағишлади. — Бугунги саёҳатдан кўнглимиз яйради, — дейди қувончи инчага сийма турган Башорат Маҳмудова. — Вилоятимизда бу сингари олоб зияратгоҳларга биз, нурунийларнинг ташкилий равишда олиб келинаётгани аини мудоо. Бундан бениҳоя мамнунимиз.

Ойлик доирасидаги мазмуни саёҳатлар вилоятдаги "Ахсикент" тарихий ёдгорлиги, Исҳоқхон Ибраҳим мажмуаси, "Балиқликўл" зиёратгоҳи сингари манзилларга ҳам ташкил этилмоқда. Хозирга қадар уч мингдан зиёд нурунийлар, шунингдек, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами вакиллари мазкур йўналишларда маданий ҳордиқ чиқариш имкониятидан баҳраманд бўлишди.

Фахридин БОЗОРОВ («Халқ сўзи»).

Қудратилла НАЖМИДИНОВ («Халқ сўзи»).

БОЛАЛАРНИНГ КЎЗЛАРИ

зўравонлик ва қўрқувдан ҳадиксираб эмас, қувончу шодликдан чакнаб турсин

Халқимизда "Дарахдан мева оламан десанг, ниҳоллигидан парвариш қил" деган Ҳикмат бор. Болаҳон халқимиз. Юртдошларимизнинг бахти, келажакимизнинг эртаси ҳам шу болаҳонлар. Зеро, инсон фарзанди учун ҳаммиша эзгу тилак ва интилишлар билан яшайди.

Бугуннинг гапи

Бугунги глобаллашув даврида иродаси бақувват, мустакил дунёқарашга эга, соғлом ва ҳар томонлама баркамол авлодни шакллантириш олдимизда турган муҳим вазифалардан. Аммо афсуски, болаларга нисбатан зўравонлик жамиятдаги жиддий муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Турли шакллардаги зўравонлик — гоҳида ўз отаси ёки онаси томонидан тазйиққа учраётган болалар, жинсий тажовузга учраган вояга етмаганлар ҳақида кўп эшитамиз, баъзида гувоҳ бўламиз. Ижтимоий тармоқларда кунда-кунора тарқалаётган бу каби зўравонликлар жамиятнинг оғриқли нуктасига айланиб улгурди. Ҳолбуки, бундай зўравонлик наинки муайян шахсларга, балки оила, жамиятнинг таъназулга юз тутишига сабаб бўлувчи ўта салбий иллатдир. Бу — халқимиз азалдан эъозлаб келган болаҳонлик фазилатларига мутлақо зид.

Жамият муҳитига берилаётган зарба

Улғу шoir ва файласуф Паҳлавон Маҳмуд "Мамлакатда битта боланинг кўзидан ёш оқса, мен ўзимни бахтли ҳисоблай олмаيمان", деган экан. Юртимизда бугун олиб берилаётган сиёсат ҳам шу сўзларга ҳамоҳанг, яъни инсон кадрини улғулаш, фарзандларнинг яйраб-яшнаб вояга етиши, оилаларни қўллаб-қувватлаш, уйли-жойли қилишга қаратилган.

Шунга қарамай, баъзан аёлларнинг, болаларнинг зўравонликка учрашидек ҳолатлар ҳамон юз бераётгани билан сира мурося қилиб бўлмайди.

Маълумотларга кўра, Ўзбекистонда йил бошидан бери 1 минг 240 нафар бола турли шаклдаги зўравонликка дучор бўлган. Энг ачинарлиси, уларнинг 417 нафари жинсий зўравонлики бошидан ўтказган. UNICEF томонидан яқинда ўтказилган кўп кўрсаткичли сўровдан шу нарса маълум бўляптики, Ўзбекистонда 1 ёшдан 14 ёшгача бўлган болаларнинг учдан икки қисми ёки 62 фоизи зўравонлик билан тарбиялаш усулларига учраган. Яъни

улар жисмоний жазо ва психологик тажовузларга дучор этилган.

Эътибор беринг, 15 — 19 ёшдаги қизларнинг 33 фоизи эр ўз хотинини уришга ҳақли, деб ҳисоблайди. Бу бугунги кунда "қуракда турмайдиган" дунёқараш.

Бу борадаги муаммоларни ҳал қилишда хотин-қизлар фаоллари, маҳалла, ҳуқуқ-тартибот идораларининг фаолияти самарадорлигини ошириш, уларнинг ўзаро ҳамкорлигини кучайтириш долзарб аҳамият касб этмоқда.

Бу ҳақда гап кетганда, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги, Адлия вазирлиги ва UNICEF ҳамкорлигида ўтказилган тадбирнинг ниҳоятда аҳамиятли эканини айтиб ўтиш ўринли. Чунки унда "Болаларни зўравонликнинг барча шаклларида ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси тақдим этилди. Зўравонликнинг олдини олиш ва уларга қарши курашиш бўйича кўп тармоқли хизматларни ишлаб чиқиш ва жорий этишни назарда тутувчи бу қонун лойиҳасини қабул қилиш фарзандларимизни тазйиқлар ва зўравонликлардан ҳимоялашда дастуриламал бўлиши мумкин.

Албатта, бу қонуннинг қабул қилиниши болаларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтиради, оилага маслаҳат бериш, психологик-ижтимоий қўллаб-қувватлаш, ҳаётий кўникмаларни ўргатиш, хавфсиз уй-жой ва бошқа муаммоларни ҳал этиш тизимларини такомиллаштиришга хизмат қилади.

Энг катта душман — бефарқлик

Оиладаги зўравонлик ҳолатлари кўпайиб бораётгани ўта ачинарли экани ҳақида Президент ҳузуридаги Ижтимоий ҳимоя агентлиги директори-нинг биринчи ўринбосари Шаҳноза Мирзиёева йиғилишда алоҳида таъкидлаб ўтди. Тасаввур қилинг, жорий йилнинг 9 ойида қариндошлар, жумладан, яқинлар томонидан болаларга нисбатан 166 та зўравонлик ҳолати содир этилган. Афсуски, ҳатто расмий ста-

тистика ҳам кўламини объектив баҳолашга имкон бермайди. Ҳақиқий ҳолат бундан ҳам баттар, дейди у. Зўравонлик қурбони бўлган болалар, одатда, зўравонликка дучор бўлганликлари ҳақида хабар бермайди. Кўпинча улар қўрқув, уят ёки оилага садоқат ҳисси сабаб содир бўлган ҳолат ҳақида индамайди. Болага энг яқин одамлардан бири зўравонлик қилса, буну у ҳеч кимга айтмайди, айтишга қўрқади. Таассуфки, бу ҳолатни, жоҳилликни унинг яқинлари, қариндош-уруғлари, кўни-қўшнилари эшитса ҳам тегишли идораларга хабар бермайди.

Энди савол туғилади: биз бефарқликдан қачон воз кечамиз? Ахир мактабда, оилада болаларга нисбатан зўравонлик қилинган маълум бўла туриб нега уни ошкор этишдан қўрқамиз? Васийлик, ҳомийлик ва ҳуқуқ-тартибот органлари ва ҳуқуқда ҳақ бериш фуқаролик бурчимиз эканини нега англаб етмаймиз?

Бу каби саволлар жуда кўп ва бу одамлар орасида лоқайдликка бери-

“ Уриб, калтаклаб катта қилинган бола яхши инсон бўлиб эмас, доим нимадандир ҳайиқиб, ўз фикрини айтма олмай, пана-пастқам жойларда юрадиган одам бўлиб етишади. Бизга ўзининг қатъий фикрига эга, тафаккури бой ёшлар керак. ”

лувчилар ҳам кам эмаслигидан далолатдир.

Бундай ноҳуш ҳолатлар "Сен менга тегма, мен сенга тегмайман" ёки "Оч қорним — тинч қулоғим" каби миямизга ўрнашиб қолган салбий иллатлар оқибати, десак, муболага эмас. Улардан қутулмас эканмиз, бундай кўнгли-сизилликлар давом этаверадди. Зўравонликка ўша лоқайд одамнинг фарзанди ҳам дучор бўлмаслигига ҳеч ким кафолат бера олмайди. Навқирон авлодга, келажакимиз эгаларига бундай муносабат ўз оёғимизга ўзимиз болта уриш билан баробар.

Тўғри, бугун интернетдан фойдаланиш даражаси ортиб борапти. Бу тизимнинг фойдали жиҳатлари жуда кўп. Аммо иродаси бўш ва жиноятга мойил кимсалар учун у қурол вазифасини ҳам бажараяпти. Масалан, болаларга нисбатан зўравонликнинг кибербуллинг ва онлайн жинсий эксплуатация каби янги шакллари пайдо бўлаётгани бор гап. Ҳўш, бунга қарши биз қандай кураш олиб бораёмиз? Тўғрироғи, қай йўсинда унинг олдини олишга ҳаракат қилиялми?

Очилини айтганда, энг аввало, инсон номига номуносиб бўлган бу

каби воқеаларнинг содир этилаётгани ўта ачинарли бўлса, иккинчидан, уларнинг одат тусига қираётгани, одамларда кўникиш ҳисси пайдо бўлаётгани яна бир муаммодир. Бефарқлик, эътиборсизлик, лоқайдлик эса муаммоларнинг илдиз отишига олиб келади.

Меҳрни «импорт» қилиб бўлмайди

Тан олиш керак, тазйиққа, зўравонликка учраётган болаларнинг кўпчилиги ота-онаси хорижга ишга кетган ёки қариндошлар қўлида қолган ўсмирлардир. Бола қариндоши қўлида ўсиши, улғайиши мумкин, аммо у ота-онасиз ўзини ҳимоясиз сезади ва тазйиқларга нишон бўлади.

Ўзим гувоҳи бўлган воқеа. Бир аёл фарзандлари ва эрини уйда қолдириб, хорижга ишга кетди. Бундай чоғда ҳаммадан ҳам фарзандларга қийин. Энди-гина 5-синфда ўқийдиган ўғилнинг айтишича, кийимини ўзи ювади, овқатини ўзи тайёрлайди. Дарс қилишга ота-

си кўмаклашмайди. Шунинг учун кўни-қўшнилариникига чиқади, туни билан кўчада юриб, чарчаганидан сўнг уйга келиб ухлаб қолади. Отаси эса фарзанд тарбиясига бефарқ. Она гоҳ-гоҳида телефон қилиб туради: ўғилдан ҳол-аҳвол ва нима юбориш ҳақида сўрайди, ҳолос. Болага эса меҳр керак! Уни эса юбориш қийин. Аёнки, меҳрни «импорт» қилиб бўлмайди...

Интернет манбаларидан олинган маълумотларга кўра ҳозирги кунда 570 минг нафарга яқин ўзбекистонлик аёллар хорижга ишляпти. Уларнинг аксарияти фарзандларини онасига, опа-укасига ёки қавму қариндоши қарамоғига қолдириб кетган. Боланинг онасиз улғайиши фойадан бошқа нарса эмас. Бунинг сабабини тирикчиликка йўядиганлар қўллаб топилади. Аммо тирикчиликни эл номуҳ қиладиган, фарзандлар оқ-зор чекадиган, жамият зарар қўрадиган ишлар билан оқлаш асло мумкин эмас.

Буюк файласуф Гётенинг "Миллатни кутқариш учун аслида кўп нарса керак эмас, ота-она ва ўқитувчи қиёфа қилади, ҳолос", деган фикри бежиз айтилмаган. Тирикчилик баҳонасида оиласидан, фарзандларидан, эл-улусдан

узоклашаётган аёлларимиз бир эмас, уч гаҳарни йўқотмоқда. Биринчиси — боласи тарбиясидаги кемтиклик бўлса, иккинчиси — аёллик ор-номусига путур етиши. Учинчиси эса қаровсиз қолган боланинг зўравонлик ва тазйиқларга нишон бўлиши.

Халқимизда "Қонун тақийқлай олмаган нарсаларни гоҳо номуҳ тақийқлайди", деган нақл бор. Айтмоқчимизки, номусли одам маънавий қадриятни моддий бойликка алмаштиришни эп қўрмайди.

Гоҳида шундай ҳолатлар рўй берадики, оилада ўғил отанинг фикрларини рад этади. Ота эса ҳақлигини исботлаш учун ўғлига тазйиқ ўтказиши. Шу ўринда машҳур ёзувчи Эрнест Хемингуейнинг ибратли бир гапи ёдга тулади: одамни улдириш мумкин, лекин энг-иб бўлмайди.

Бир оилани биламан, ота ўғлига тазйиқ ўтказиб, зўравонлик қилиб, уни ўзига бўйсундиришга уринганиди. Буни қарангки, ўғил отага бўйин эгмади ва уйдан бош олиб кетди. Мана, 25 йилки, ўғил дом-дараксиз.

— Мен фарзандни уриб, сўкиш, тазйиқ ўтказиб, унга озор беришга мутлақо қаршиман, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Дилбар Мамажонова. — Илмли, зиёли ва маънавиятли инсон фарзанд тарбиясида бундай қўпол хатога йўл қўймайди. Уриб, калтаклаб катта қилинган бола яхши инсон бўлиб эмас, доим нимадандир ҳайиқиб, ўз фикрини айтма олмай, пана-пастқам жойларда юрадиган одам бўлиб етишади. Бизга ўзининг қатъий фикрига эга, тафаккури бой ёшлар керак. Ахир биз Иккинчи жаҳон урушининг ҳақатчилик йилларида ҳам миллионлаб болаларни ўз бағрига олган, буюк халқ вакилларимиз!

Дарҳақиқат, халқимиз энг улғу инсоний фазилатлари билан дунёга танилган. Аждодларимиз қалбларида имон-эътиқод, меҳр-оқибат кучли бўлган. Давлатимиз раҳбари ҳаётимиздаги ҳар қандай муаммога тик қараб, камчиликларимизни, нуқсонларимизни очиб ташламоқда. Уларнинг ечимини кўрсатиб бераётир. Бу барчамизга ибратдир. Шундай экан, улғу алломалар айтганидек, замоннинг қўзғаларига тик қарамоқ — келажакнинг кўзига, боламизнинг кўзига тик қараб яшамокни аналатади. Болаларнинг қўзғалари эса келажакнинг қўзғаларидир. Бу нигоҳлар қўрқув ва ҳадиксирадан, зўравонликлардан ҳайиқиб эмас, қувончу шодликлардан порлаб турсин! Ана шундагина биз тарихи, аждодлари буюк, келажак ҳам албатта, ёрқин, ёруғ бўладиган халққа хос йўл тутган бўламиз.

Фахридин БОЗОРОВ («Халқ сўзи»).

Қудратилла НАЖМИДИНОВ («Халқ сўзи»).

Кулайлик «ИНСОН» ИЖТимоий ХИЗМАТЛАР МАРКАЗИ ИШ БОШЛАДИ

Хоразм вилоятининг Урганч туманида "Инсон" ижтимоий хизматлар маркази иш бошлади. Ававаллари ижтимоий хизматлар кўрсатиш турли ташкилотлар томонидан тарқоқ ҳолда амалга оширилиши тўғрисида овозгарчиликлар юзасига келиб, фуқароларга ноқулайликлар туғдирарди.

Эндиликда 26 турдаги ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатиш ушбу марказ ҳамда маҳалла-ҳудудда ижтимоий ходимлар томонидан ягона тизим орқали амалга оширилади. Келгуси йилдан бу хизматлар сони ортиб, яна янги 23 та ижтимоий хизмат йўлга қўйилади. Бинонинг очилиш маросими муносабати билан ўтказилган тадбирда нурунийлар, ноғиронлиги бўлган фуқаролар ва кенг жамоатчилик вакиллари қатнашди.

Одилбек ОДАМБОВ («Халқ сўзи»).

ИС ГАЗИДАН ЗАҲАРЛАНИШ иситиш мосламаларидан фойдаланиш ҳамда ёнгин хавфсизлиги меъёрларига риоя этмаслик оқибати

Кунлар совиб, ҳаво ҳарорати пасайиши билан ҳар йили ис газидан заҳарланиш ҳолатлари қайд этилади. Навоий вилояти мисолида айтадиган бўлсак, бир неча ана шундай ноҳуш ҳодисалар рўй бериб, улардан бирида эр-хотин вафот этди, иккинчисида вояга етмаган ўсмир йигитнинг ҳаёти шифокорларнинг малакаси биринчи тиббий ёрдами тўғрисида алоҳида таъкидлаб ўтди. Вилоятда ўтган йилги куз-қиш мавсумида эса учта ҳолатда ис газидан заҳарланиш ҳолати қайд этилганди.

Долзарб мавзу

Бу борада аҳоли ўртасида мунтазам равишда тарғибот ва тушунтириш ишлари олиб борилиши ҳамда тегишли вазирлик, идоралар томонидан кўрилатган чораларга қарамай, афсуски, вазият ўнглашиб кетмаёпти. Ҳўш, бунга нима сабаб ва ким айбдор? Ушбу аянчли ҳодисаларнинг олдини олиш мумкинми? — Ис газидан заҳарланишларнинг келиб чиқиш сабаблари ва манбалари ўрганилиб, таҳлил қилинганда аксарият ҳолатларда фуқароларнинг табиий газдан нотўғри фойдаланиши, уларни назоратсиз қолдириши, иситиш қурилмалари, газ қувурлари уланган жойдан газ сизиб чиқишига эътиборсизлик тўғрисида рўй берганлигига гувоҳ бўламиз, — дейди Навоий шаҳар ФВБ бошлиғи ўринбосари подполковник Дилшод Сувонов. — Шунингдек, қўлбола иситиш мосламалари билан иситиладиган хоналарда мўри ҳамда дудбуронлар

тўпланган жойда қанча вақт қолиб кетганига боғлиқ. Унинг организмга таъсири натижасида қонда кескин ўзгариш кузатилади, яъни қон таркибидаги гемоглобин билан реакцияга киришиб, карбоксигемоглобин ҳосил қилади. Оқибатда гемоглобиннинг тўқималарга кислород ташиш хусусияти кескин пасайиб, гипоксияга, оғир ҳолатларда эса анокицияга олиб келиши ҳамда шу тариқа инсон ҳаётдан кўз юмishi мумкин. Биз юқорида қайд этган ҳолатга қайтсак, икки кун ўтиб гараж эшиги бузиб очилганида кел бўлган эди.

Демак, эҳтиёткорлик жуда муҳим. Инсонларнинг иссиқлик манбаларидан фойдаланиш қоидаларига риоя этмаслиги, мавсум олдидан дудбурон ва мўрилар тафтишдан ўтказилмаслиги оқибати фожиа билан тугаши мумкин.

Фуқаролар ностандарт (қўлбола) иситиш мосламалари ёки сертификатга эга бўлмаган иситиш печлари ва анжомларини харид қилмаслиги керак. Иситиш печларининг дудбуронларини тўғри ўрнатиши, газ ёки бошқа муқобил ёқилгига мослаштирилган иситиш печлари ҳамда суолтирилган углеводород газ балонлари (анжомлари)ни дам олиш (ухлаш) хоналарига олиб кирмаслиги, ошхонага ўрнатилган табиий газ плиталарини хоналарни иситиш мак-

садида ишлатмаслиги, ҳаво алмашмайдиган хоналарни иситишда очиқ олов (кўмир ва ўтин чўғлари)дан фойдаланмаслиги шарт.

— Ис газидан заҳарланган фуқароларимизнинг аксарияти унинг олдини олиш ҳамда эҳтиёт чораларидан хабардор эмасликлари маълум бўлмоқда, — дея давом этади Д. Сувонов. — Бунинг учун оммавий ахборот воситалари орқали мавзуга оид тарғибот ишларини янада кучайтириш лозим. Бунда эса ўзаро ҳамкорликда ишлаш қўл келадди. Таҳлиллардан маълумки, ис газидан заҳарланишнинг ҳар учтадан икkitаси ижарада турувчи фуқароларнинг нозос иситиш печи ва нотўғри ўрнатилган дудбурондан фойдаланишлари, дудбуронларни ўз вақтида текширтмаслиги, қўлбола, ностандарт печлардан фойдаланиш оқибатида содир бўларкан. Табиийки, бу борада ижарага берувчининг масъулиятини ошириш механизмизини ҳам жорий этиш фойдаланган ҳоли эмас.

— Аҳолининг табиий ҳамда ис газидан заҳарланишнинг олдини олиш тадбирлари нафақат мутасадди ташкилот, идоралар ва хизматлар, балки ҳар бир хонадон эгаси ҳамда барча фуқаролар томонидан амалга оширилиши зарур, — дейди "Худудгаз Навоий" газ таъминоти

филиали бўлим бошлиғи Жалолиддин Худойқулов. — Шаҳар ва туман газ таъминоти бўлимлари томонидан тегишли хизматлари билан ҳамкорликда ҳовли хонадонлар, кўп қаватли уйлarda, ўқув муассасаларида, ётоқхона ва меҳрибонлик уйларида, даролаш профилактика муассасаларида, кинотеатр ва кўнгличор масканларда тарғибот ишлари олиб боришмоқда. Вилоят ФВБ ва унинг худудий бўлимлари билан ҳамкорликда ҳафтанинг ҳар чоршанба кунини ҳамда тунги вақтларда рейдлар ўтказилапти.

Ушбутирилган сўбатлар ва уйма-уй юриб олиб боришган профилактик тадбирлар давомида аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича 26 минг 545 нафар одамга оғохлантириш хатлари берилди.

Таъкидлаш жоизки, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти берган маълумотга кўра ис газидан заҳарланиш оқибатидаги қурбонлар сони алкоғолдан заҳарланишдан кейин иккинчи ўринда туради. Аслида ҳар икkitасидан ҳам сақланишнинг иложи бор. Боиси заҳарланиш касаллик эмас, балки истеъмолчиларнинг шунчаки бефарқлиги, иситиш мосламаларида фойдаланиш ҳамда ёнгин хавфсизлиги меъёрларига риоя этмаслиги оқибатидир.

Темур ЭШБОВ («Халқ сўзи»).

Халқ сўзи Народное слово. Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ. 2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Бюртма Г — 1141. 32 572 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нарҳда. Манзил: 100066, Тошкент шаҳри, Ислон Каримов кўчаси, 55-уй. Мўассислар: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши. Телефонлар: Девонхона 71-259-74-51; котибхона 71-259-74-53; эълонлар 71-259-74-55. МАНЗИЛИМИЗ: 100066, Тошкент шаҳри, Ислон Каримов кўчаси, 55-уй. Наматчи муҳаррир — З. Худойкулов. Мўасхўҳ — Ш. Машраббев. «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 22.12 Топширилди — 00.15 1 2 3 4 5 6